Srednjovjekovni latinitet

Uvod

Što je srednjovjekovni latinitet?

Osnovna pitanja

- Vremenske koordinate?
  - Od kada do kada traje srednji vijek?
- Što ubrajamo u srednjovjekovni latinitet?
  - Koje vrste stvaralaštva?

Kronologija

Historiografski

- Neslaganja
- Početak srednjeg vijeka se svrstava u npr.
  - 313. Milanski edikt (kršćanstvo priznata religija)
  - 391. kršćanstvo službena religija
  - 395. podjela Carstva
  - 476. pad Zapadnog Rimskog Carstva
  - 4.-7. stoljeće i arapska osvajanja
  - Kraj 8.-poč. 9. st. Karlo Veliki
  - 1000. novi društveno-ekonomski odnosi
  - Itd.

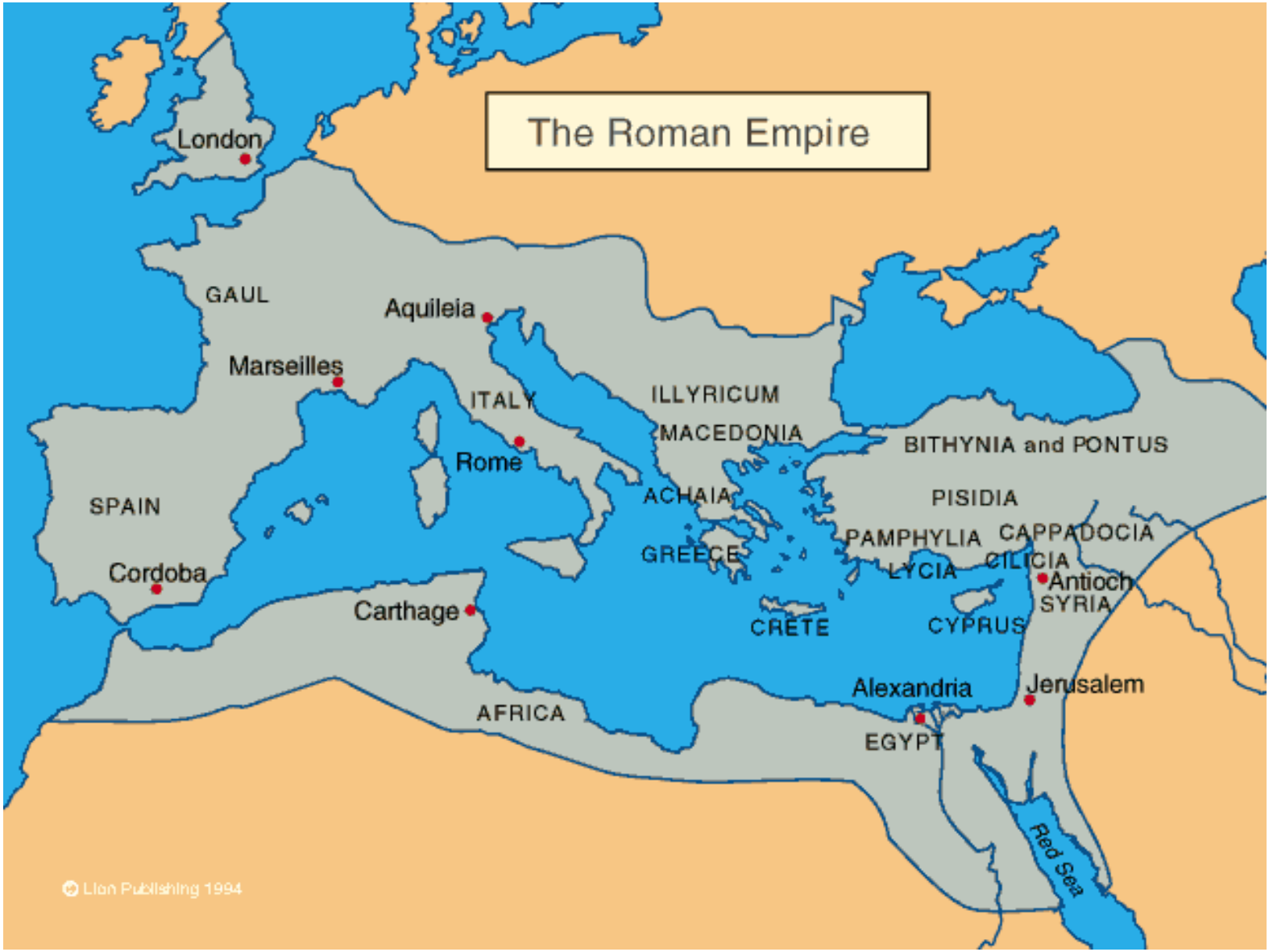
- Svršetak srednjeg vijeka
  - 1348. kuga
  - 1378.-1417. Zapadni crkveni raskol
  - 1453. pad Carigrada
  - 1492. otkriće Amerike
  - 1789. Francuska revolucija
  - U hrvatskoj i mađarskoj povijesti čest je datum 1526. – poraz na Mohačkom polju
  - Itd.

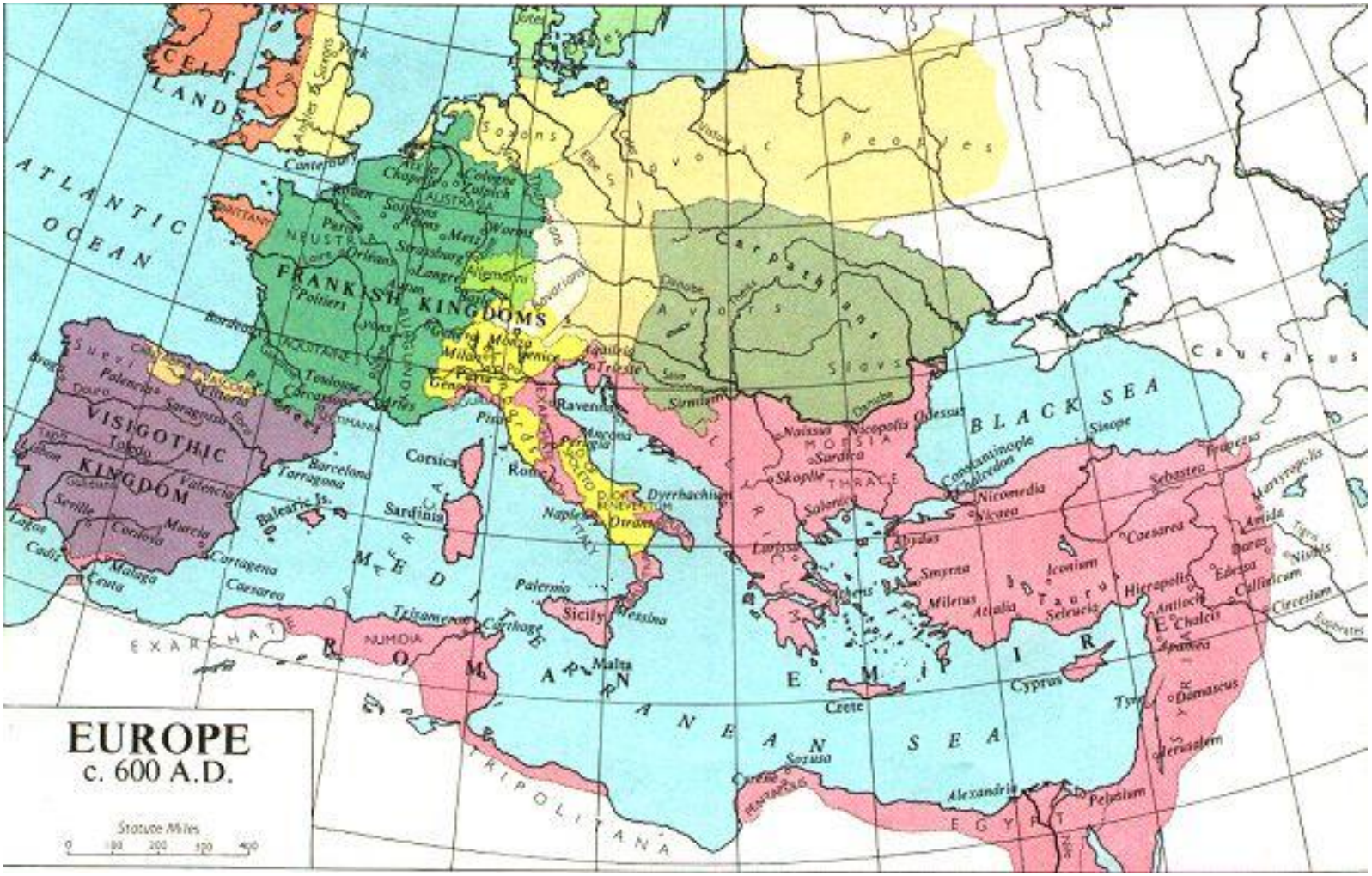
- Najčešća periodizacija:
- **Srednji vijek je epoha koja traje od 5.-15. stoljeća**

Kronologija i latinitet

- S obzirom na karakteristike stvaralaštva na latinskom
- Srednjovjekovni latinitet obuhvaća razdoblje između kraja antičke rimske književnosti i renesanse

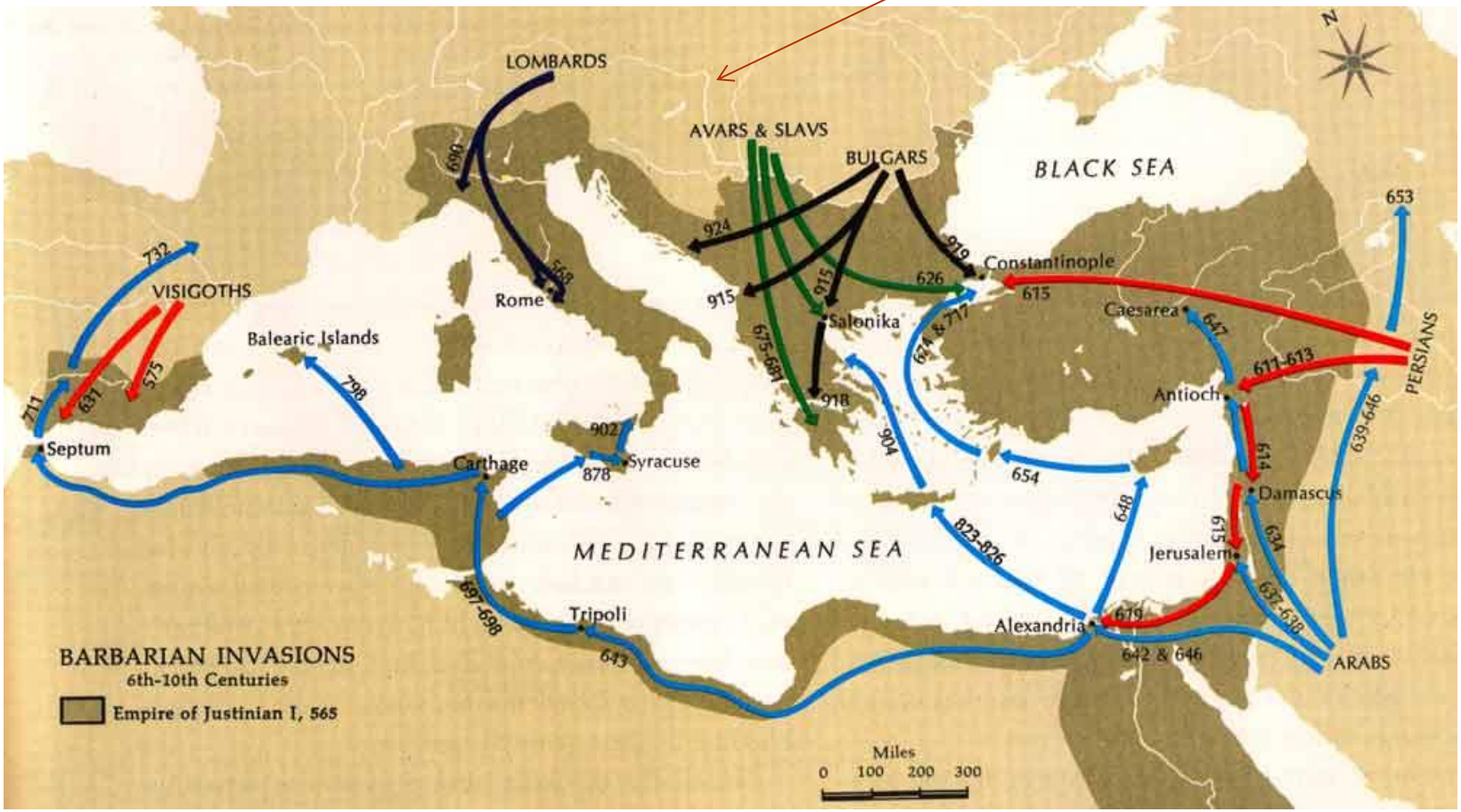
- Kronološki
- 4.-5. st. do 14. st.
- 15. stoljeće – u hrvatskim krajevima usporedna produkcija i preplitanje srednjovjekovnih i renesansnih elemenata latinskog stvaralaštva

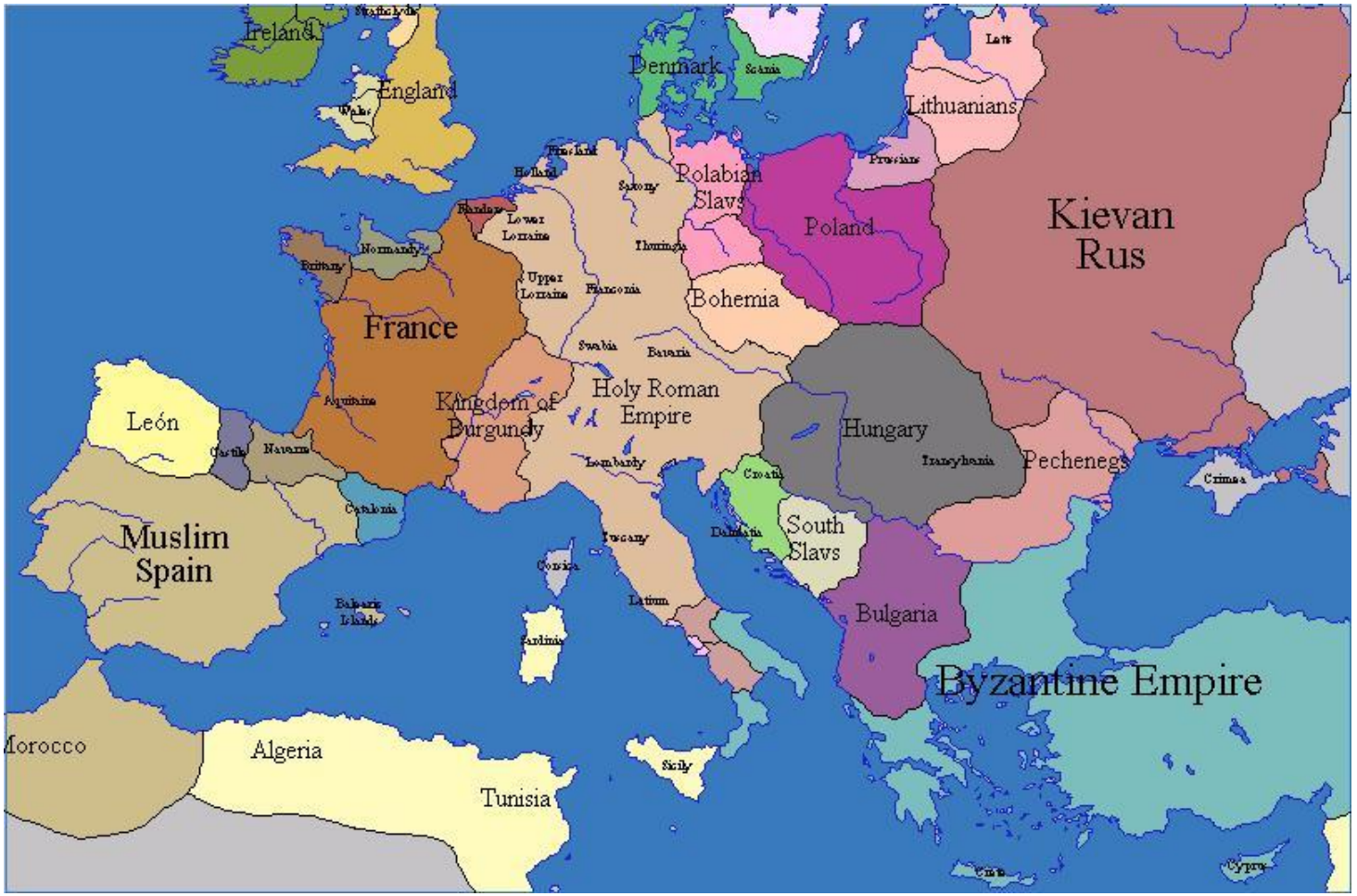

The Roman Empire
London
GAUL
Aquileia
Marseilles
ITALY
ILLYRICUM
MACEDONIA
Rome
BITHYNIA and PONTUS
SPAIN
ACHAIA
PISIDIA
PAMPHYLIA
CAPPADOCIA
GREECE
CILICIA
LYCIA
Antioch
SYRIA
Cordoba
Carthage
CRETE
CYPRUS
Alexandria
Jerusalem
AFRICA
EGYPT
Red Sea
© Lion Publishing 1994

EUROPE
c. 600 A.D.
Statute Miles
0 100 200 300 400
ATLANTIC OCEAN
CELT LANDS
FRANKISH KINGDOMS
VISIGOTHIC KINGDOM
BLACK SEA
MEDITERRANEAN SEA
EXARCHATE OF RAVENNA
ROMAN EMPIRE
Carpathians
Caucasus
Constantinople
Rome
Ravenna
Sicily
Crete
Cyprus
Alexandria
Jerusalem
Damascus
Carthage
Corsica
Sardinia
Balearic Is.
Malta
Cadiz
Seville
Toledo
Barcelona
Marseilles
Naples
Dyrrhachium
Thessalonica
Athens
Smyrna
Antioch
Tripolitana
Numidia

SEOBE SLAVENA, AVARA I ARAPA (6.-7. ST.) BUGARA (10.)

DOLAZAK MAĐARA (10. ST.)

Ireland
England
Wales
Denmark
Scania
Latt
Lithuanians
Prussians
Polabian Slavs
Poland
Kievan Rus
Holland
Frisia
Saxony
Thuringia
Lower Lorraine
Brabant
Normandy
Brittany
Upper Lorraine
Franconia
Bohemia
France
Swabia
Bavaria
Holy Roman Empire
Kingdom of Burgundy
Aquitaine
León
Castile
Navarre
Lombardy
Hungary
Transylvania
Pechenegs
Crimea
Croatia
Catalonia
Muslim Spain
Tuscany
Dalmatia
South Slavs
Corsica
Latium
Balearic Islands
Sardinia
Bulgaria
Byzantine Empire
Morocco
Algeria
Tunisia
Sicily
Cyprus

Hrvatski srednjovjekovni latinitet

Razdoblje od prvih zapisa na latinskom jeziku koji se odnose na hrvatske prostore, pa sve do renesanse

- Sve napisano na latinskom što pripada hrvatskoj kulturi u srednjovjekovnom smislu
  - Pisci s hrvatskih srednjovjekovnih područja
  - Djela o hrvatskim srednjovjekovnim područjima
  - Svi oblici građe na latinskom jeziku nastali na hrvatskim područjima ili se odnose na njih

Hrvatske zemlje u drugoj polovici 14. stoljeća

Srednjovjekovni latinitet po tipu sačuvanog opusa

1. Epigrafija
2. Diplomatička građa
   - Uključujući sve oblike isprava
3. Normativna vrela
4. Narativna vrela
   - Neovisno o žanrovima i disciplini
5. Crkvene (liturgijske) knjige

Epigrafija

Natpisi na kamenu i općenito na čvrstim materijalima

Na primjer

Dio grede s natpisom kneza Trpimira iz 9. stoljeća, pronađen u Rižinicama

Diplomatička građa

Službena dokumentacija

Izdavale su razne političke ili crkvene institucije

- Kancelarije vladara, ili političkih moćnika (banovi, župani i sl.),
- Skriptoriji u samostanima
- Kaptoli
- Papinski dvor

Normativna

- Statuti crkvenih i svjetovnih institucija
- Zakonski akti
  - Npr. dekreti

Narativna djela

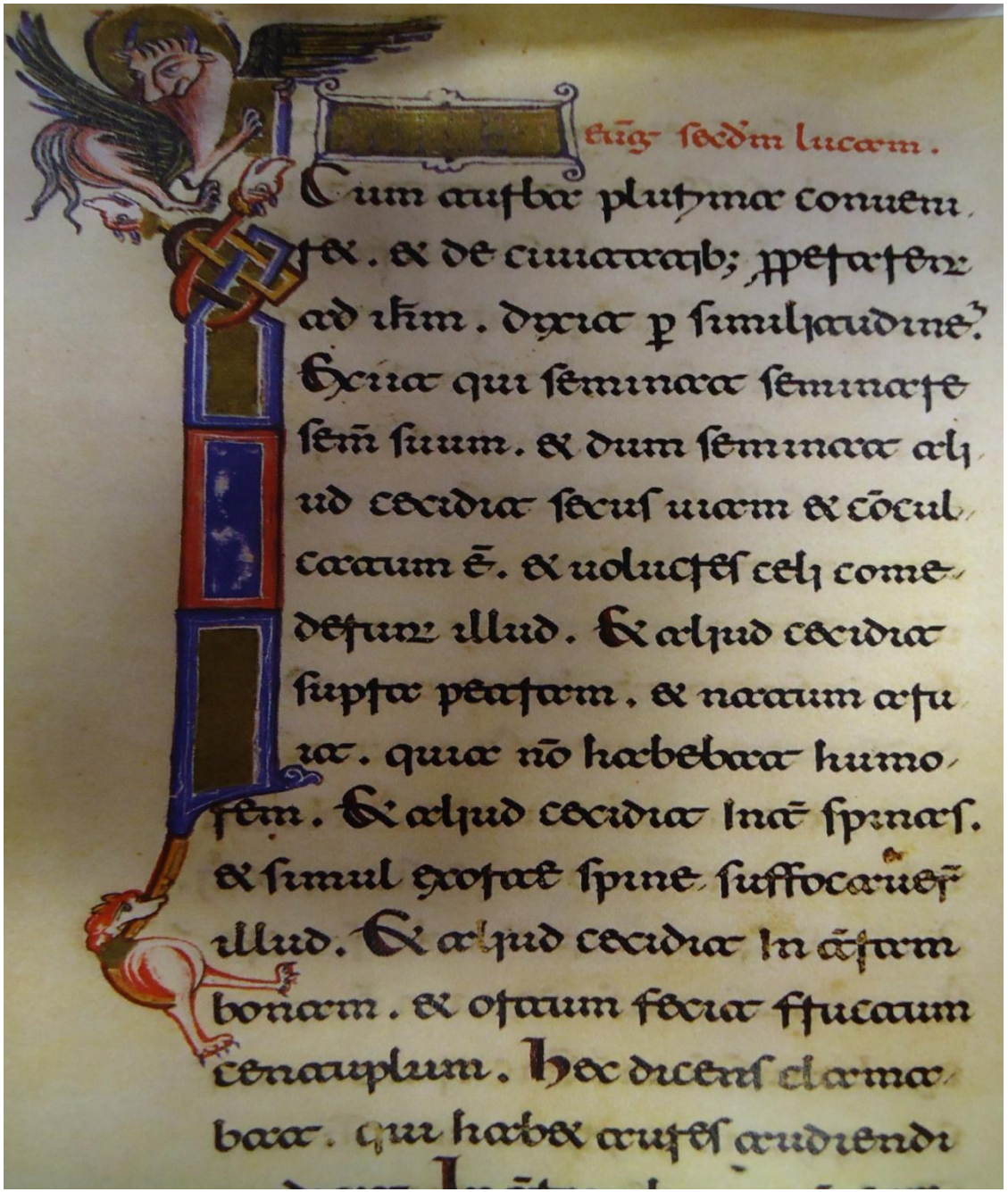
Književnost u najširem smislu

poezija

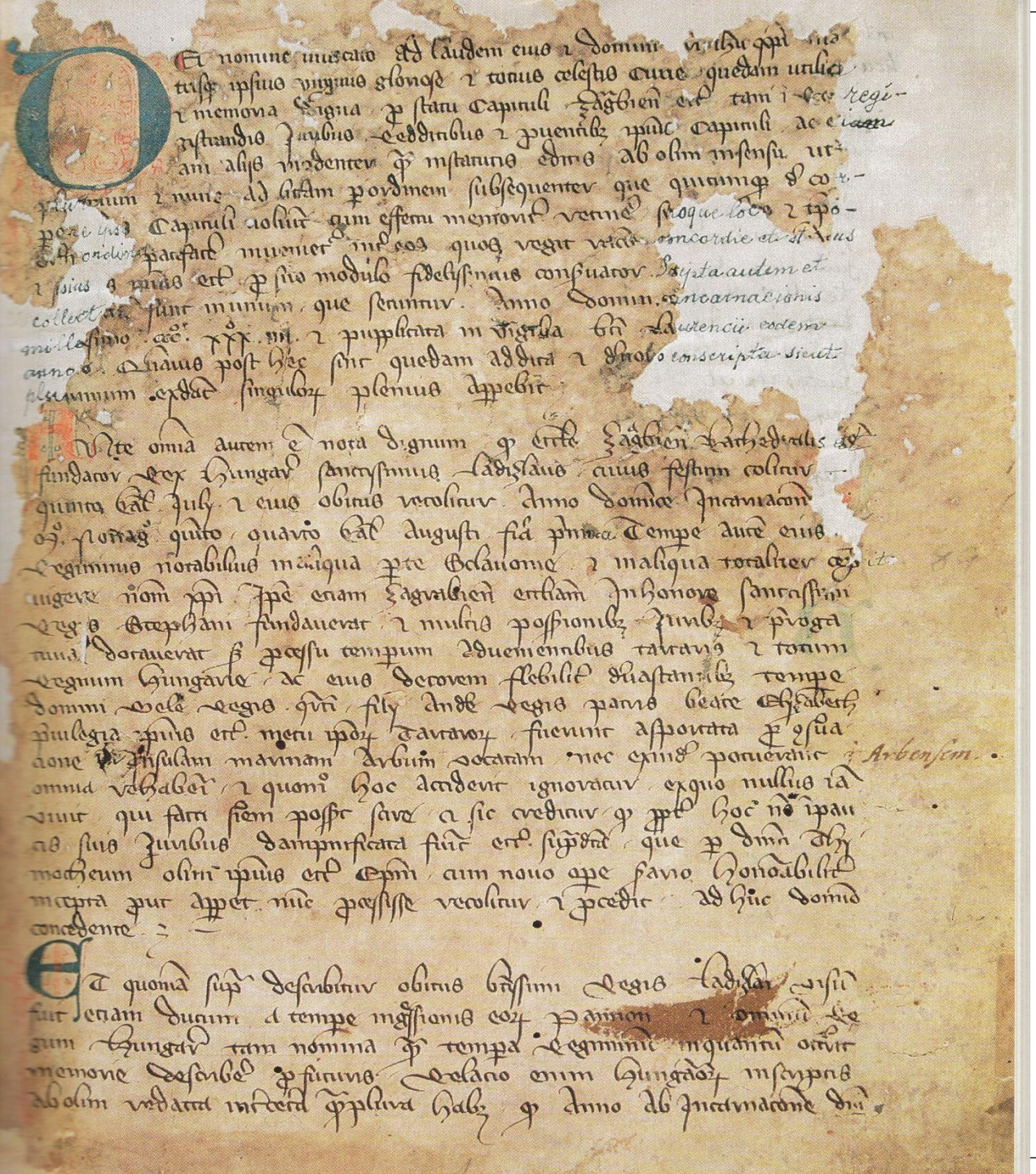
proza

- Ne izdaju službene institucije, nego autori
- **NARATIVNA VRELA IMAJU AUTORSKU KONCEPCIJU**

- Filozofska djela
- Teološka
- Enciklopedijska
- Prirodoznanstvena
- Itd. itd.

- Liturgijske knjige
  - Knjige kojima su se svećenici služili za vrijeme bogoslužja ili u vrijeme molitve
- Npr. Trogirski evanđelistar
- 12.-13. stoljeće

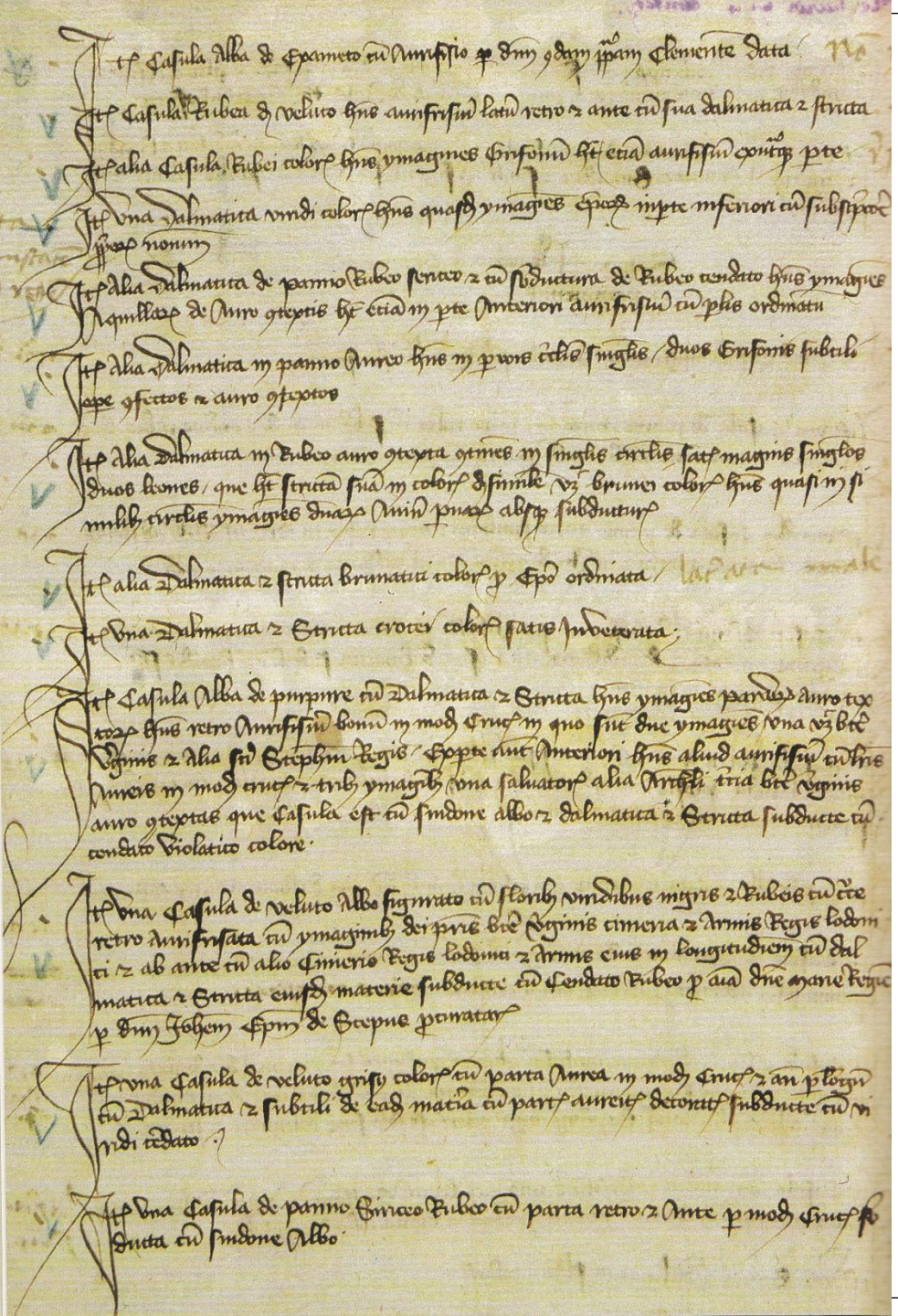

← prva stranica Statuta Zagrebačkog kaptola

- Prva redakcija: 1334.
- Druga redakcija: 1354.

← do danas je sačuvana

- Sastavljač: gorički arhiđakon Ivan
- Sastoji se od 4 dijela u kojima govori o
  - Definiranju zemljoposjedničke uloge kaptola
  - Prava pojedinih članova kaptola, način na koji oni moraju živjeti
  - Strukture Zagrebačkog kaptola, prihodi i obaveze kanonika
  - Privilegiji i prava Zagrebačkog kaptola

← Inventar riznice Zagrebačke katedrale iz 15. stoljeća (1421.-1425.)

Srednjovjekovni latinski jezik

- **Nastaje na temelju:**
  - Klasičnog latinskog jezika
  - Vulgarnog latinskog
    - Pučki jezik
    - Zastupljen u prijevodima Biblije
  - Kršćanskog latiniteta
    - Nastaje na temelju klasičnog latinskog
    - Unosi grecizme, hebrajizme, vulgarizme
  - Utjecaj narodnih jezika novih doseljenika (barbarskih naroda) na klasični latinski jezik

- Krajem 5. i u 6. st.
- Nestaju škole i rimska administracija
- U prvi plan dolazi vulgarni latinitet
- Latinski se razvija po pokrajinama i novonastalim barbarskim državama
- Nove države će takav izmijenjeni latinski preuzeti kao jezik uprave i pismenosti